

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№6 (110)
ЛИСТОПАД-ГРУДЕНЬ
2024 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

*Дорогі працівники
Карпатського біосферного заповідника,
З Різдвам Христовим та Новим роком!*

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Минає ще один вкрай складний рік для нашого народу, який, докладаючи спільних зусиль, стійко відбиває напад противника і бореться за нашу незалежність.

Карпатський біосферний заповідник незважаючи на воєнний стан і маючи обмежене фінансування успішно справляється з доведеними завданнями в науковій, природоохоронній, еколого-освітній сферах та успішно реалізує ідеї сталого розвитку в межах Карпатського біосферного резервату й регіоні.

Заповідник сьогодні по праву є гордістю не тільки в Україні, а й далеко за її межами, що упродовж багаторічної діяльності надбав чимало досягнень та здобутків, в тому числі глобальної величини. Чимало зроблено, але ми не збираємось зупинятись на досягнутому чи навіть збавляти темп, адже попереду ще довгий шлях, який ми плануємо долати впевненим кроком.

Від щирого серця вітаю всіх з Новим роком та Різдвам Христовим! Бажаю міцного здоров'я вашим родинам, добробуту та щастя, здійснення заповітних мрій та душевної гармонії. Нехай цей рік буде для всіх нас плідним стосовно роботи та щасливим по відношенню до життя.

Дякую щиро всім за повсякденну наполегливу працю, особистий внесок у спільну справу. Вірю, що прийдешній рік ми вистоїмо й витримаємо всі негаразди, які приготувала нам доля. Тож нехай 2025 рік стане для нас роком Перемоги, світлим початком нових починань, впевнених прагнень і звершень. Всім Божого Благословіння, здоров'я, наснаги в роботі та Миру. Віримо у наші збройні сили, країну та народ, віншую вам всього найкращого у прийдешньому році.

Микола РИБАК,
директор КБЗ,

заслужений природоохоронець України.

НА КОМІТЕТСЬКИХ СЛУХАННЯХ ОБГОВОРЕНО АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

24 жовтня 2024 року, на Комітетських слуханнях Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування, в офлайн та онлайн режимах на платформі ZOOM, проведено слухання на тему: «Правові засади функціонування ефективної системи природоохоронних територій та об'єктів як основи для збереження і відновлення біорізноманіття: актуальні питання».

НА ЧАСІ

ЗЕМЕЛЬНІ ПИТАННЯ У МІНДОВКІЛЛЯ

9 грудня в Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України відбулася зустріч Міністра Світлани Гринчук, заступника Міністра Ольги Юхимчук та Державного секретаря Оксани Сахнацької з керівниками установ природно-заповідного фонду, на якій директор Карпатського біосферного заповідника Микола Рибак мав нагоду виступити з презентацією про вирішення земельних питань у Карпатському біосферному заповіднику.

Виступаючи, директор відмітив позитивну багаторічну роботу колективу заповідника в результаті якої, починаючи з 1997 року, уже 5 раз поспіль Карпатський біосферний заповідник нагороджується дипломом Ради Європи, а букві пралісі площею понад 20 тисяч гектарів з 2007 року включено до всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Важливим є також проведення сертифікації ділянок дикої природи у 2016-2018 роках та включення 3-х об'єктів Заповідника до Рамсарських водно-болотних угідь міжнародного значення (2019).

Карпатський біосферний заповідник займає площу 66416,4 гектарів та разом з територією сталого розвитку (транзитною зоною) формує Карпатський біосферний резерват площею 195

тисяч гектарів, який входить до міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО.

В біосферному заповіднику є затверджений Проект організації території, п'ятирічний план заходів та матеріали лісовпорядкування до 2028 року.

На виконання Указів Президента України від 14.01.2010 року та від 02.01.2022 року в Заповіднику виконуються заходи щодо зміни меж його території.

У виступі Микола Рибак зазначив, що проблемними питаннями, які унеможливають завершення земельпорядні роботи та отримати речові права на земельні ділянки, що передаються в постійне користування Заповіднику на понад 25 тисяч гектарів є відсутність коштів на розроблен-

ня проектів землеустрою в сумі 3,2 млн гривень та розроблення змін до проекту організації території в сумі 850 тисяч гривень.

Не погодження Міністерством фінансів України проекту розпорядження Кабінету міністрів України щодо зміни цільового використання земель лісгосподарського призначення через надмірне податкове навантаження на Заповідник зі сплати земельного податку і взагалі призупинило роботи.

Особливу увагу Микола Рибак звернув на ситуацію, яка склалася у Заповіднику по сплаті земельного податку.

До 2021 року заповідник отримував необхідне фінансування на сплату земельного податку і зборгованості не мав.

Зборгованість зі сплати земельного податку через недофінансування зростала з 15,5 млн гривень у 2022 році, до 41 млн гривень у 2023 році та до 51 млн гривень у 2024 році.

на 2-ій стор.

В зібранні взяло участь понад 250 представників парламенту, урядових і природоохоронних установ, міжнародних інституцій, наукових спільнот та громадських організацій.

У промовах Голови підкомітету з питань лісових ресурсів, біорізноманіття, природних ландшафтів, об'єктів природно-заповідного фонду та з питань адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Олія Овчинникова, Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Світлана Гринчук та інших ішлося про реалізацію, у контексті пункту 8 Української Формули миру, Європейського зеленого курсу та Закону про відновлення природи Євросоюзу, активізацію в Україні роботи із захисту природоохоронних територій та збереження біологічного різноманіття, прозвучало багато слушних, важливих та цінних пропозицій із питань вдосконалення природоохоронного законодавства, розвитку заповідної справи тощо.

Виступаючи в дискусії із цих проблем, заступник директора Карпатського біосферного заповідника, професор Федір Гамор, запропонував вжити першочергових заходів щодо впорядкування системи оплати праці персоналу установ ПЗФ, внести зміни до статті 46 Закону про ПЗФ й до Постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери», зокрема доповнити її розділом «Установи природно-заповідного фонду» із відповідним збільшенням тарифних розрядів для працівників служби охорони та фахівців установ.

По-друге, як зазначено в Указі Президента України «Про додаткові заходи щодо розвитку природно-заповідної справи в Україні» (№ 600 від 14 серпня 2009 року), невідкладно, з метою поліпшення умов реалізації єдиної

на 2-ій стор.

Веселих свят!

НА КОМІТЕТСЬКИХ СЛУХАННЯХ ОБГОВОРЕНО АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

на 1-й стор.

державної політики у сфері розвитку природно-заповідної справи, удосконалити управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду, розробити та прийняти Державну програму розвитку заповідної справи в Україні, у якій визначити по роках, у розрізі найважливіших природоохоронних територій, обсяги фінансування та матеріально-технічного забезпечення установ природно-заповідного фонду тощо.

По-третє, необхідно утворити не Агенцію, а Державну службу заповідної справи, як центральний орган державного управління в галузі заповідної справи, із повноваженнями управління національними парками і заповідниками, а це може мати важкі наслідки для більшості установ ПЗФ.

Справу у тому, що є великі побоювання, що Агенція буде проводити політику комерціалізації та самодостатності національних парків та заповідників, а це може мати важкі наслідки для більшості установ ПЗФ.

В усьому світі збереження національного природного надбання фінансується, як правило, за рахунок державних бюджетів, а зароблені, наприклад, національними парками США, кошти спрямовуються безпосередньо до бюджетів. А національні парки та резервати отримують необхідне для них фінансування із бюджету.

По-четверте, особливу увагу треба привертати для забезпечення виконання чинного Указу Президента України «Про заходи щодо

дальшого розвитку природно-заповідної справи» (№ 838/2005 від 23 травня 2005 року), яким визначено «розвиток природно-заповідної справи на основі системного врахування природоохоронних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства, а також міжнародних зобов'язань держави одним із найважливіших пріоритетів довгострокової державної політики України».

Крім того, на Слуханнях директор Карпатського біосферного заповідника Микола Рибак звернувся до Міхаеля Бромбахера, з проханням знайти можливість фінансової підтримки для розробки Проекту землеустрою та внесення змін до Проекту організації території Карпатського біосферного заповідника.

З цього приводу Міхаель Бромбахер пообіцяв допомогти, а Анастасія Драпалюк (БО «Фонд природи України»), внесла аргументоване обґрунтування щодо врегулювання проблеми сплати земельного податку установами природно-заповідного фонду.

І дуже важливо, що в завершеній промові Юлія Овчинникова, підтримала всі пропозиції, які ми запропонували. Вони будуть розглянуті на Комітеті. Крім того, вона повідомила, що на законопроект щодо збереження природної спадщини ЮНЕСКО в Україні, які ми раніше розробили разом із Григорієм Парчуком, уже є експертний висновок, і він теж буде розглядатись.

Федір ГАМОР,
заступник директора КБЗ,
д.б.н., професор.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Випущено у світ книгу «Збірник наукових матеріалів та рекомендацій із питань вдосконалення діяльності установ природно-заповідного фонду в Карпатському регіоні».

В ужгородському видавництві ФОРМ Сабова А.М., за фінансової підтримки Закарпатської обласної ради (голова – Роман Сарай) та Закарпатської обласної військової адміністрації (голова – Мирослав Білецький), у рамках природоохоронного заходу «Проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організація виставок та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища, видання поліграфічної продукції з екологічної тематики» програми охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на

2024-2025 роки», у 2024 році за упорядкуванням Федора Гамора та Юрія Беркели, на 348 сторінках вийшла книга «Збірник наукових матеріалів та рекомендацій із питань вдосконалення діяльності установ природно-заповідного фонду в Карпатському регіоні».

Відповідно до завдань визначених Статутними рамками та Севільською стратегією для біосферних резерватів ЮНЕСКО, Законом України «Про природно-заповідний фонд України», Положенням про наукову та науково-технічну діяльність природних і біосферних заповідників та національних природних парків, у збірнику розміщено найважливіші науково-практичні розробки колективу Карпатського біосферного заповідника.

Подаються матеріали щодо впровадження Стратегії сталого розвитку та вдосконалення діяльності установ природно-заповідного фонду, програми та плани заходів для відновлення природних комплексів, рекомендації щодо збереження та відтворення рідкісних видів рослин, тварин та їх оселищ, а також деякі результати впровадження природоохоронних рекомендацій та проектів зі сталого розвитку.

Розраховано на науковців, природоохоронців, працівників органів влади та місцевого самоврядування й широкої громадськості.

Федір ГАМОР.

В НАЦІОНАЛЬНОМУ КОМІТЕТІ УКРАЇНИ З ПРОГРАМИ ЮНЕСКО «ЛЮДИНА І БІОСФЕРА» ПРАЦЮЄ ПРЕДСТАВНИК КБЗ

В Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), діяльність якої спрямована для сприяння співпраці між націями через освіту, науку та культуру, розроблено та впроваджується цілий ряд довгострокових міждержавних програм.

Для зміцнення співпраці в рамках природничих та соціальних наук, забезпечення раціонального і сталого використання та збереження ресурсів біосфе-

ри, Генеральна конференція ЮНЕСКО у листопаді 1971 року, затвердила Міжнародну Програму «Людина і біосфера» (МІБ).

Програма підтримує розвиток наукових досліджень, покликаних вдосконалити управління природними ресурсами та взаємодію людини з її природним оточенням, зокрема – зменшення загроз для біологічного та ландшафтного різноманіття, розробки наукових основ збереження, відтворення, функціонування та раціонально-

го використання екосистем на локальному, регіональному, національному та глобальному рівнях і формування на цій основі екологічної складової забезпечення сталого розвитку.

В Україні для реалізації цієї мети уже 50 років успішно працює Національний Комітет України з Програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера» (<https://files.nas.gov.ua/.../QuestionsProtectionN.../MAB.pdf>).

Федір ГАМОР

Склад Національного комітету України з програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», затверджений постановою Президії НАН України від 13 грудня 2023 р. № 436

1.	Загородній Анатолій Глібович	– президент НАН України, академік НАН України – голова;
2.	Радченко Володимир Григорович	– академік-секретар Відділення загальної біології НАН України, академік НАН України – заступник голови;
3.	Чернінько Павло Миколайович	– заступник начальника Науково-організаційного відділу Президії НАН України, керівник Сектору проблем навколишнього середовища НОВ Президії НАН України, віцепрезидент Міжнародної координаційної ради програми ЮНЕСКО МІБ, кандидат фізико-математичних наук – заступник голови;
4.	Ремінний Віктор Юрійович	– провідний науковий співробітник Сектору проблем навколишнього середовища Науково-організаційного відділу Президії НАН України, кандидат біологічних наук – виконавчий секретар;
5.	Арустамян Едуард Максимович	– директор Департаменту природно-заповідного фонду Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України;
6.	Афанасьєв Сергій Олександрович	– директор Інституту гідробіології НАН України, членкореспондент НАН України;
7.	Балюк Святослав Антонович	– в.о. директора Національного наукового центру «Інститут ґрунтознавства і агрохімії ім. О.М. Соколовського» НААН України, академік НААН України;
8.	Волошкевич Олександр Миколайович	– директор Найвищого біосферного заповідника НАН України (українська складова транскордонного біосферного резервату «Дельта Дунаю»), кандидат біологічних наук;
9.	Гамор Федір Дмитрович	– заступник директора з наукової роботи Карпатського біосферного заповідника, доктор біологічних наук;
10.	Дідух Яків Петрович	– завідувач відділу Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, академік НАН України;
11.	Ємельянов Ігор Георгійович	– заступник академіка-секретаря Відділення загальної біології НАН України, директор Національного науковоприродничого музею НАН України, академік НАН України;
12.	Оганов Артур Тамазівич	– начальник відділу (Секретаріату) Національної комісії України у справах ЮНЕСКО Міністерства закордонних справ України;
13.	Олещенко В'ячеслав Іванович	– директор Науково-дослідного центру енергетичного, ядерного та природно-ресурсного права Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, віцепрезидент Українського географічного товариства, кандидат географічних наук.
14.	Осадчий Володимир Іванович	– директор Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС та НАН України, член-кореспондент НАН України
15.	Ткач Віктор Петрович	– директор Українського ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького Держлісагенства та НАН України, член-кореспондент НААН України та НАН України.
16.	Харченко Віталій Олександрович	– директор Інституту зоології ім. І.І.Шмальгаузена НАН України, заступник голови Національної комісії з питань Червоної книги України, доктор біологічних наук.

ЗЕМЕЛЬНІ ПИТАННЯ У МІНДОВКІЛЛЯ

на 1-й стор.

Такий стан справ створив критичну ситуацію для належного функціонування Заповідника і в разі невжиття термінових заходів щодо вирішення зазначених проблемних питань Заповідник може зазнати повного колапсу.

Така заява викликана тим, що на суму боргу по сплаті земельного податку Державна податкова служба нараховує Заповіднику багатомільйонні штрафні санкції та пеню, а прокуратура оголосила підозру та подала об-

винувальний акт до суду на керівника та головного бухгалтера установи.

Ми розуміємо, що недофінансування спричинено пріоритетним спрямуванням коштів державного бюджету на оборону країни, однак погашення боргу і врегулювання порядку сплати земельного податку установами ПЗФ відповідно до Податкового кодексу України є сьогодні критично важливим.

Завершуючи виступ, директор КБЗ Микола Рибак звернувся до керівництва Міністерства про-

надання допомоги Заповіднику у вирішенні проблемних питань, а саме попросив терміново виділити кошти на погашення боргу зі сплати земельного податку, впорядкування нарахування та сплату земельного податку Заповідником відповідно до норм податкового кодексу України та виділити Заповіднику на 2025 рік фінансування в сумі 3 млн 200 тисяч гривень на розроблення проекту землеустрою та 850 тисяч гривень на внесення змін до Проекту організації території.

Микола РИБАК.

Веселих свят!

РОБОЧИ ВІЗИТИ МІЖНАРОДНИЙ СЕМІНАР В УНІВЕРСИТЕТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Делегація науковців Карпатського біосферного заповідника взяла участь в роботі міжнародного семінару на тему «Соціо-екологічне відновлення лісів в рамках проєкту «Сфери конфлікту – дискурс на тему: «Соціо-екологічного відновлення лісів під час війни та множинних криз», який проходив в Університеті сталого розвитку м. Еберсвальде (Німеччина) 1-7 вересня 2024 року.

Основною метою семінару було обговорення ряду питань щодо лісовідновлення та збереження лісів, а також спільне навчання та обмін досвідом. Особливістю семінару було те, що основну частину заходу складала практичні польові виїзди на ділянки з різною історією управління лісами та господарювання, а також різноманітними підходами до відновлення лісів. Науковців заповідника було запрошено долучитися до обговорення питань щодо аналізу поточного стану (викликів та ризиків), варіантів співпраці та заходів щодо відновлення лісів, розгляду прикладів місцевих ініціатив та можливих ідей щодо розвитку ситуації на майбутнє.

В семінарі взяло участь 20 учасників, зокрема викладачі з Львівського НЛТУ (Україна) та Житомирського ДПУ (Україна), експерти та фахівці з Карпатського біосферного заповідника та Чорнобильського БЗ (Україна), а також фахівці туристичного супроводу ГО «Карпатія» (Румунія). До роботи були залучені студенти

Університету Сталого Розвитку м. Еберсвальде (Німеччина) – бакалаври навчального курсу «Еко-системний менеджмент у перехідних країнах» та магістри курсу «Менеджмент природних ресурсів у перехідних країнах».

Під час польових виїздів учасники відвідали ділянки з насадженнями монокультур сосни, на яких активно проявляються процеси висихання та ділянки, на яких пройшли пожежі та відбуваються процеси природного поновлення. Також ознайомилися з різними підходами рекультивації, які проводяться на території кар'єрів після видобутку бурого вугілля. Крім того, відвідали експериментальні ділянки у лісах державного лісгоспу в районі Райерсдорфу, де практикуються елементи лісівництва наближеного до природного, на основі екосистемного підходу. Загалом ознайомилися з методами роботи біосферного резервату Шорфгайде Корін та відвідали ділянки старовікових лісів Грумзін, які є складовою частиною спільного об'єкта Всесвітньої спадщи-

ни ЮНЕСКО. Тут було продемонстровано результати періодичних інвентаризацій довгострокових наукових досліджень щодо розвитку та динаміки лісів за відсутності людського втручання.

Представники КБЗ взяли активну участь у дискусіях та обговореннях, які проводилися після польових виїздів.

В теоретичній частині особливо цікавими були представлені теми щодо нового напрямку лісівництва – соціо-екологічне лісівництво, в презентації професора Університету сталого розвитку м. Еберсвальде П'єра Ібіша «Дискурс про соціо-екологічне лісовідновлення»; інформація про ситуацію в лісах України в презентації Володимира Устименка з Житомирського ДПУ «Сучасні виклики лісам України», а також цікаві ідеї представлені Іонутом Чоке, асистентом менеджера румунської ГО «Карпатія», в презентації «Відновлення лісів і співпраця стейкхолдерів ГО «Карпатія»». Представники установи у своїй презентації розповіли про досвід КБЗ щодо управління лісами та започаткування заходів з проведення рубок перерозумування на експериментальних ділянках, а також про активну співпрацю адміністрації заповідника з місцевими громадами, та звернули увагу на проблемні питання пов'язані з прямими та непрямыми впливами війни як на установу, так і на регіон загалом.

Одним із висновків семінару стало те, що головним фактором, який сприятиме відновленню лісів – є формування стійких деревостанів та сприяння природному поновленню. Також, на сьогодні, враховуючи катастрофічну ситуацію з висихання монокультур, насамперед потрібно зважати на рекомендації науковців щодо впливу глобальних кліматичних змін на лісонасадження. Тільки активна співпраця може сприяти позитивним змінам та допомогти в досягненні мети щодо збереження функціональних лісів.

Ірина ЙОНАШ,
начальник відділу
сталого розвитку, підготовки
та реалізації грантових проєктів.

відати деякі локації і в Україні. Зрозуміло, що в умовах продовження військових дій на території нашої країни великих потоків туристів очікувати не слід, проте це може стати гарним початком для співпраці на майбутнє, а також хорошою можливістю для повоєнного відновлення туристичних зв'язків.

Головною метою візиту нашого гостя було ознайомлення з природними та культурними цінностями Закарпатської Гуцульщини та заповідника зокрема. Гість прогулявся вулицями міста Рахова та мав можливість самостійно оцінити його туристичний потенціал, відвідав єдиний у світі, унікальний Музей гуцульської бриндзи й побував в Центрі Європи та одночасно інформаційному та еколого-освітньому центрі КБЗ. Також він ознайомився з двома еко-туристичними маршрутами на території нашої установи – високогірному до вершини гори Говерла та прогулянковому, який починається біля форелевого господарства КБЗ і веде до водоспаду на потоці Лихий.

Ірина ЙОНАШ.

ЖУРНАЛУ «ЗЕЛЕНІ КАРПАТИ» – 30 РОКІВ

В цьому році виповнюється 30 років з часу виходу у світ першого номера всеукраїнського екологічного науково-популярного журналу «Зелені Карпати».

Електронні версії всіх випусків журналу розміщені на веб-сайті Карпатського біосферного заповідника і через інтернет легко доступні широкому загалу зацікавлених читачів не тільки в Україні, але й далеко за її межами.

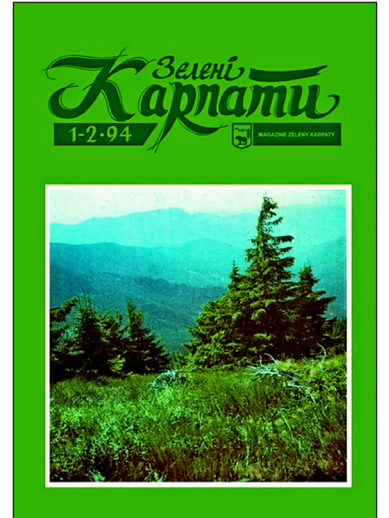
За цей період випущено 78 номерів, загальним обсягом біля 1060 умовних друкованих аркушів, довкола часопису згуртувалася велика кількість науковців, спеціалістів природоохоронної справи, журналістів, фотомайстрів, багато любителів природи.

Видання стало популярним серед читачів та вносить вагомий внесок в благородну справу поширення природоохоронних знань та формування екологічної культури населення, належним чином прислужилися вітчизняним науці і практиці, обнародувавши на своїх сторінках найцінніші здобутки в справі охорони природи та сталого розвитку органів державної влади, вчених екологів, літераторів, мистців, природолюбів та господарників.

Ідея щодо заснування журналу, появилась зразу після створення Карпатського біосферного заповідника, який був тоді безпосередньо підпорядкований виробничому лісозаготівельному об'єднанню «Закарпатліс», для якого проблеми заповідної справи та екологічного виховання не були пріоритетними. Тому, 25 лютого 1993 року я звернувся з цього приводу, до щойно призначеного Міністра охорони навколишнього природного середовища України Юрія Костенка.

І дуже важливо, що Міністр, а також тодішній начальник управління заповідних та рекреаційних територій міністерства Микола Стеценко гаряче підтримали цю ідею. І вже 8 квітня 1993 року було видано наказ міністерства «Про заснування на базі Карпатського біосферного заповідника екологічного науково-популярного журналу «Зелені Карпати». Головним редактором затверджено Гамора Федора Дмитровича, директора Карпатського біосферного заповідника, доктора біологічних наук. А заступниками головного редактора стали Голубець Михайло Андрійович, директор Інституту екології Карпат, академік АН України та Комендар Василь Іванович, завідувач кафедрою ботаніки Ужгородського державного університету, доктор біологічних наук, професор.

Затверджено також Статут журналу та підписано Установчий договір між Міністерством та адміністрацією заповідника про заснування журналу «Зелені Карпати». І таким чином Карпатський біосферний заповідник та Міністерство охорони навколишнього середовища України стали засновниками журналу. Це

зафіксовано у Свідоцтві про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації виданого Державним комітетом України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження від 6.12.1993 року (Серія КВ, № 239). А у 2024 році Національна Рада України з питань телебачення і радіомовлення своїм рішенням включила його до Реєстру суб'єктів у сфері друкованих медіа та присвоїла ідентифікатор R30-03332.

Але не все було так гладко. На подібне звернення до виконкому Закарпатської обласної ради, тодішній голова екологічної комісії облради Степан Поп різко розкритикував наше прохання, і скептично заявив, що випуск журналу в Нью-Васюках (в місті Рахова, де розміщена адміністрація заповідника), це абсурд. Таким чином ми не отримали тут підтримки.

Не таким простим стали і питання журналістських кадрів, збору та підготовки матеріалів до друку, його фінансування тощо.

І дякуючи долі, я випадково одного дня, ідучи пішки на роботу, зустрів у Рахові на Красному Плєсі, відомого уже на той час журналіста, письменника, головного редактора журналу «Карпатський край» Василя Кухту, який видавався в Ужгороді. Я йому розповів про нашу ідею та проблеми, і запросив його як земляка допомогти у цій справі. Після деяких вагань Василь Васильович погодився стати заступником головного ректора журналу «Зелені Карпати».

З того часу, ми згуртували необхідних фахівців і долаючи труднощі, успішно працюємо і сьогодні.

Ми щиро вдячні Василю Васильовичу за багаторічну співпрацю та подвижництво, творчу редакторську роботу. Досягнення, визнання та авторитет журналу є насамперед його заслугою.

Ознайомитись із електронною версією журналу можна за посиланнями: <https://kbz.in.ua/publikatsii/?park-category%5B356%5D=on>

Федір ГАМОР,
головний редактор
журналу «Зелені Карпати».

ВІЗИТ ПРЕДСТАВНИКА ВФЗП

На території Карпатського біосферного заповідника відбулася робоча зустріч з представником Всесвітнього фонду збереження природи «Global Conservation».

З робочим візитом на територію КБЗ завітав Гаґа Мумладзе – фахівець з екотуризму і рекреації. Він більше як 11 років працював в національних парках Грузії, а зараз як експерт співпрацює із зазначеним вище фондом у напрямку підтримки та розвитку еко-туристичної діяльності в установах-партнерах. Гаґа виступив з ідеєю підтримати розвиток місцевого туризму та привернути увагу європейців до нашого краю, тим самим підтримати розвиток громад шляхом інвестування в місцеву економіку.

Заснований ним рух «Трек for Peace in Ukraine» («Подорожуй заради миру в Україні») має на меті пропагувати туристичні цікавинки трансграничних територій Карпатського регіону. Також кульмінацією проєкту має стати організація туристичного фестивалю в Румунії влітку 2025 року з пропозицією від-

Вітаємо!

Іменини відзначили в Карпатському біосферному заповіднику у листопаді-грудні:

Михайло Теодорович ГАЛЯСОК – інспектор з охорони ПЗФ 1 категорії Кісванського ПНДВ;
Роман Михайлович КОВБАСНЮК – начальник відділу кадрового забезпечення та організаційно-аналітичної роботи;
Павло Олексійович ТАФІЙЧУК – заступник начальника Кісванського ПНДВ;
Святослав Михайлович ЙОСИПЧУК – інспектор з охорони ПЗФ 1 категорії Трибушанського ПНДВ;

Микола Миколайович ЮРКУЦ – інспектор з охорони ПЗФ 1 категорії Рахів-Берлибаського ПНДВ;
Павло Павлович МОРОЧИЛО – машиніст-кочегар котельні III розряду ВГТЗ ТА РБД.

*Ми з ювілеєм Вас вітаєм!
Щоб стільки ж раз весна цвіла!
Сьогодні щиро Вам бажаєм
Здоров'я, щастя і тепла!*

Захисники-іменинники:

Василь Васильович ВЕРБИЦЬКИЙ – майстер з охорони природи Кевелівського ПНДВ;
Мирослав Васильович КАБАЛЬ – завідувач лісознавчої лабораторії;
Андрій Павлович ЛАВРЮК – інспектор з охорони ПЗФ 1 категорії Рахів-Берлибаського ПНДВ

*Теплих слів, вітань, поваги,
Нових звершень і досягнень,
Перемог й високих прагнень!
Доля хай Вас завжди оберігає
Від зла, хвороби і журби
І щедру ласку посилає
Сьогодні, завтра і завжди!
Адміністрація заповідника.*

ОХОРОНЕЦЬ УГОЛЬСЬКИХ ПРАЛІСІВ

Угольський заповідний масив відомий своїми унікальними буковими пралісами, карстовими печерами, скелями та червонокнижними видами рослин й тварин.

Але сьогодні хотілось би розказати і про працівників Угольського природоохоронного науково-дослідного відділення, завдяки старанням яких зберігається унікальна природа рідного краю. Один із них – інспектор з охорони природно-заповідного фонду Химинець Василь Васильович.

Василь Васильович народився в селі Мала Уголька, тут і закінчив восьмирічну школу. Після служби в армії певний час їздив на сезонні роботи як в Україні, так і за її межами. З 21 березня 1977 почав працювати лісником Угольського лісництва Карпатського державного заповідника. Перші роки становлення заповідника зі спогадів Василя Васильовича були важкими, через супротив мисливців та браконьєрів. До того ж місцеві чиновники не завжди підтримували керівництво лісництва. Лісовій охороні неодноразово погрожували фізичною розправою, а в тодішнього директора заповідника Дмитра Саїка вночі в с. Угля стріляли з рушниці.

Добрим словом згадує Василь Васильович перших наставників, які навчили розпізнавати види рослин і тварин, проводити фенологічні спостереження за явищами природи. Насамперед, це Іван Васильович Вайнагій, Анатолій Ілліч Гузій, які певний час працювали в Угольському лісництві. Зокрема, Анатолій Гузій разом з Василем Химинцем виявили гніздо рідкісного виду для букових пралісів – чорного лелеки.

Гарно відгукуються про Василя Химинця і працівники наукового відділу заповідника. Доручені завдання Василь Ва-

сильович старається виконувати вчасно. Це і збір насіння деревних порід, спостереження на фенопункті, супровід наукових працівників та екскурсій. За безпосередньої участі Василя Васильовича в його обході науковцями заповідника була закладена постійна пробна площа на верхній межі букових пралісів в урочищі «Воларка» на висоті 1200 метрів н.р.м. Як згадує Василь Васильович, в радянський період на верхній межі лісу, внаслідок інтенсивного випасання овець, практично не було підросту. Зараз картина змінилася – наявний густий підріст бука, верхня межа лісу поступово підіймається, місцями є куртини поновлення берези та поодинокі молоді деревця бука на полонині Менчул.

Мені пощастило працювати разом з Василем Васильовичем в Угольському лісництві протягом 1986-1990 рр. В роботі він старанний, в закріпленому за ним обході завжди порядок – облаштоване місце відпочинку та перехідний мостик, квартальні стовпи та аншлаги в належному стані, гірська стежка на полонину Менчул прорізана. Згадую нічні чергування в урочищі «Заплеші» в період реву оленя та рейди по річці Мала Уголька під час нересту форелі. В зимовий період, щоб зняти показники на снігомірних рейках доводилось у снігоступах йти групою з чотирьох чоловік по 5-6 годин, почергово міняючись місцями. Важко доводилось тому хто йшов першим, бо висота снігового покриву місцями була більше метра. В літній період разом з іншими лісниками виконували різні протипожежні заходи – ремонтували гірські стежки, мінералізовані смуги, автодороги та прорізували стежки від завалів.

За добросовісну багаторічну роботу Василь Химинець неодноразово відзначався грамотами адміністрації заповідника та Тячівської райдержадміністрації, а 21 травня 2017 року був нагороджений Почесною відзнакою Карпатського біосферного заповідника.

Нині за плечима Василя Васильовича вже сімдесят шість років, але він ще повний сил та задумів. З легкістю долає дорогу до свого обходу, оскільки відстань до урочища «Воларка» немала – сім кілометрів з крутими підйомами. Його обхід один з найвіддаленіших у відділенні. Зараз він як ветеран заповідника передає свій багатий досвід молодим колегам відділення. З його допомогою вдало встановлено у відповідних місцях фотопастки, які зафіксували червонокнижні види тварин – kota лісового, рись та скупчення іншої лісової фауни.

Хочемо побажати Василю Васильовичу міцного здоров'я, успіхів у нелегкій справі охорони природи та довгих років життя.

Михайло ПРОЦЬ,
провідний інженер
зоологічної лабораторії КБЗ.

ЕКОЛОГО-ОСВІТНІЙ ЗАХІД «КАЖАНИ КАРПАТ»

31 жовтня екоосвітники Карпатського біосферного заповідника спільно з працівниками Рахівського будинку культури провели масовий еколого-освітній захід «Кажани Карпат» для учнів шкіл міста Рахова.

В Україні налічується 26 видів кажанів, 23 з яких зустрічаються в Українських Карпатах. Належать вони до двох родин – звичайні (гладконосі) та підковоносі. Всі рукокрилі занесені до Червоної Книги України, а також знаходяться під охороною низки Міжнародних конвенцій.

Карпатський біосферний заповідник відіграє важливу роль у справі збереження рукокрилих, через наявність у природних лісах дерев з дуплами, де ссавці знаходять собі прихисток. Також вони живуть у карстових печерах на території заповідника. В урочищі Мала Уголька (на Тячівщині) зимує близько 2000 особин кажанів. Саме тому однією з важливих природоохоронних цілей КБЗ є забезпечення надійної охорони місць проживання та зимівлі рукокрилих.

На початку заходу старший науковий співробітник зоологічної лабораторії КБЗ Покиньчереда В.В. провела розповідь юним природолюбам про кажанів, з якої вони дізналися: хто такі кажани, де живуть та чим харчуються, про їх значення у природі, про секрети їхнього нічного життя. Також розвіяли поширені міфи про рукокрилих. Вчили, як себе поводити в разі знахідки кажана та як людина може допомагати й піклуватися про них.

Після прослуханої лекції переглянули мультфільм про кажанчиків та провели екологічну вікторину. Також грали в екологічні ігри, імітуючи кажанів. Потім розмальовували екокартки із їхнім зображенням та майстрували брелочки-хатинки із кажанчиками.

Майстер-клас з оригамі провела для школярів технік-лаборант ботанічної лабораторії Хангалд'ян-Романова Т.О. Процес виготовлення кажанів з паперу викликав у дітей неабиякий захват. На завершення фотографувалися біля тематичної фотозони, одягнувши маски та накидки, діти перетворилися в кажанчиків.

Наталія КАЛЬБА,
провідний фахівець відділу ЕОР та ЗГ КБЗ.

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<https://kbz.in.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Микола Рибак,
Богдана Москалюк,
Юрій Беркеда,
Наталія Савляк,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів
несе автор.

Газету віддруковано: вул. Красне Плесо, 77,
м. Рахів, Закарпатська обл.

Тираж – 1000 примірників.